

Концептуальні основи організації занять із учнями спеціальної медичної групи в загальноосвітніх навчальних закладах

Васьков Ю.В.

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Анотації:

Мета: вивчення та наукове обґрунтування нових підходів до організації навчальної роботи з учнями спеціальної медичної групи в загальноосвітніх навчальних закладах. **Матеріал:** проаналізовано 15 наукових джерел стосовно підходів різних авторів щодо створення навчальних програм для учнів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи. **Результати:** акцентована увага на не вирішених питаннях змістовного, матеріально-технічного та кадрового аспектів. Встановлено, що підбір змісту навчального матеріалу для спеціальних медичних груп носить емпіричний характер, а саме, копіювання існуючих навчальних програм із фізичної культури для здорових дітей із вказівками на зменшення навантаження та виключення складних елементів. Повністю відсутня система оцінювання навчальних досягнень учнів. На основі сучасних підходів до навчання учнів із урахуванням медико-біологічних і дидактичних аспектів визначені провідні функції, конкретизовані цілі й завдання організації навчального процесу, обґрунтовані різні види фізкультурної діяльності з урахуванням діагнозу захворювання та потреб учнів різного віку й статі. **Висновки:** визначено основні протиріччя у вирішенні зазначеної проблеми. Обґрунтовано провідні функції роботи кожного ступеня навчання в спеціальних медичних групах. Розроблена система оцінювання навчальних досягнень учнів.

Васьков Ю.В. Концептуальные основы организации занятий с учащимися специальной медицинской группы в общеобразовательных учебных заведениях. Цель: изучение и научное обоснование новых подходов к организации учебной работы с учащимися специальной медицинской группы в общеобразовательных школах. **Материал:** проанализировано 15 научных источников относительно подходов разных авторов к созданию учебных программ для учащихся, которые по состоянию здоровья отнесены к специальной медицинской группе. **Результаты:** акцентируется внимание на нерешенных вопросах содержательного, материально-технического и кадрового аспектов. Установлено, что отбор содержания учебного материала для специальных медицинских групп носит эмпирический характер, а точнее копирование существующих учебных программ по физической культуре для здоровых детей с указанием на уменьшение нагрузки и на исключение сложных элементов. Установлено, что полностью отсутствует система оценивания учебных достижений школьников. На основе современных подходов к обучению учащихся с учетом медико-биологических и дидактических аспектов определены ведущие функции каждой ступени обучения, конкретизированы основные цели и задачи организации учебного процесса, обоснованы различные виды физкультурной деятельности учащихся с учетом диагноза заболеваний и потребностей учащихся разного возраста и пола. **Выводы:** определены основные противоречия в решении обозначенной проблемы. Обоснованы ведущие функции работы каждой ступени обучения в специальных медицинских группах. Разработана система оценивания учебных достижений учащихся.

Vaskov Y.V. Conceptual foundations of classes with the disciples of special medical group in secondary schools. Purpose: study and scientific rationale for new approaches to the organization of educational work with students of special medical group in secondary schools. **Material:** analyzed 15 scientific sources regarding the approaches of different authors to develop educational programs for students of special medical group. **Results:** focuses on the outstanding issues in a substantive, logistical and human aspects. Found that the selection of the content of educational material for special medical groups is an empirical question. Selection is carried out by copying the existing curriculum of physical culture for healthy children with an indication of the load reduction and exemption of complex elements. Established a complete absence of evaluation of educational achievements of pupils. Based on modern approaches to teaching students based on biomedical and didactic aspects: Leading defined function of each stage of training, fleshed main goals and objectives of the educational process, substantiated various kinds of sports activity, taking into account the diagnosis of diseases and the needs of students of different ages and gender. **Conclusions:** the main controversy in the decision of the designated problem. Substantiated leading features of each stage of training in special medical groups. A system of assessment of students' achievements.

Ключові слова:

концептуальні основи, функції навчання, спеціальна медична група, навчальна програма, мета, завдання, навчальний модуль.

концептуальные основы, функции обучения, специальная медицинская группа, учебная программа, цели, задачи, учебный модуль.

conceptual bases, online training, special medical team, curriculum, goals, objectives, training module.

Вступ.

В офіційних документах, що регламентують діяльність загальноосвітніх навчальних закладів (Закон України Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» № 1724-VI від 17.11.2009р., Накази МОН України №956 від 22.10.2008 р., №1008 від 06.11.2008 р., № 518/674 від 20.07.2009 р. а також сумісне рішення колеґії МОН України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту №13/1-2, 10, 11/1 від 11.11.2008 р.) та багатьох публікаціях науковців і педагогів-практиків як вітчизняних [4, 6, 7, 10, 11], так і зарубіжних [14-20] неодноразово розглядалось питання про підвищення рівня здоров'я учнів. Статистичні показники свідчать про тенденцію постійного погіршення стану здоров'я учнів, рівня їх фізичного розвитку та фізичної підготовленості. Так, за даними інституту гігієни і медичної екології ім. Марзеєва АМН України, за останні 10

© Васьков Ю.В., 2014

doi: 10.5281/zenodo.10123

років захворюваність серед дітей шкільного віку зростала на 26,8 %. У перших класах налічується до 30 % дітей, які мають хронічні захворювання, в 5-х класах таких дітей 50 %, в 9-х і 10-х до 64%. На певні недоліки в стані здоров'я учнів та студентської молоді вказують і автори ряду навчальних посібників [5, 9, 13].

Доктор медичних наук Г.Л. Апанасенко (Освіта України № 3, 2013 р.) зауважує, що навіть обстеження у вузьких спеціалістів, функціональна діагностика, забираючи багато часу, не дають об'єктивних результатів про здоров'я, а лише про хворобу. І далі він продовжує: «більшість українських дітей мають хронічні хвороби або функціональні розлади». Такі діти не можуть займатися на уроках фізичної культури разом із здоровим учнями. До такого висновку науковці прийшли ще в 70-тих роках минулого століття. Тому, у загальноосвітніх школах із того періоду передбачені додаткові заняття фізичними вправами з учнями, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медич-

ної групи. Вони є додатковими до основних уроків фізичної культури. Це пов'язано з тим, що діти цієї медичної групи повинні відвідувати уроки фізичної культури й виконувати доступні для них фізичні вправи. Може виникнути питання про те, що діти з послабленим здоров'ям займаються більше ніж здорові (і на уроках, і в спеціальній медичній групі). У зв'язку з цим Е.Г. Булич [1] констатує, що організм учнів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, потребує рухової активності не менше, а частіше за все – більше, ніж організм здорових.

Є різні статистичні дані кількості таких дітей у загальноосвітніх навчальних закладах і вони коливаються. За дослідженнями різних авторів, від 3 % до 15 %. Аналіз багатьох публікацій та аналітичних довідок різних рівнів [2, 4, 6, 7, 11] свідчить, що організація роботи з такими дітьми в загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється, у кращому випадку, на задовільному рівні. До основних недоліків організації та здійснення роботи з хворими дітьми фахівці відносять: не розробленість теоретичного обґрунтування концептуальних основ організації роботи спеціальних медичних груп; відсутність науково обґрунтованих навчальних програм; низький рівень професійної підготовки вчителів із питань організації та проведення навчальних занять із учнями спеціальної медичної групи; недостатнє матеріально-технічне забезпечення навчальних занять; спорадичність участі медичних працівників в організації занять та моніторингу за їх якістю.

Для створення науково обґрунтованих концептуальних основ організації навчальних занять із учнями спеціальної медичної групи необхідно враховувати провідні протиріччя, які вважаються певною рушійною силою у вирішенні цієї проблеми. До таких протиріччя ми відносимо: 1) протиріччя між завданнями гуманізації освіти, яка потребує звернення до особистості учня з урахуванням його фізичних і психічних можливостей, індивідуальних потреб і нахилів та реальною практикою навчання, не орієнтованою на цілісне формування особистості; 2) протиріччя між цілями й завданнями, які декларуються навчальною програмою для спеціальної медичної групи й новими підходами до їх визначення та формулювання з урахуванням роботи з хворими дітьми (більшість цілей та завдань носить розмитий, надто узагальнений характер); 3) протиріччя між змістом навчального матеріалу, який пропонується в діючих програмах і особливостями реакції основних функціональних систем організму учнів із різними діагнозами захворювання на його засвоєння; 4) протиріччя між традиційними методами та організаційними формами проведення навчальних занять і вимогами диференційованого та індивідуального підходів із урахуванням віку, статі та особливостей захворювання учнів; 5) протиріччя між існуючою системою оцінювання навчальних досягнень учнів і рівнем фізичних та психічних можливостей учнів із різним діагнозом та досвідом рухової діяльності; 6) протиріччя між необхідністю здійсню-

вати постійний контроль за станом здоров'я учнів під час навчальних занять і матеріально-технічними можливостями проведення такого контролю в умовах сучасних загальноосвітніх навчальних закладів.

Робота виконується згідно з планом роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання Комуніального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради на 2014 рік.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета – вивчити на теоретичному рівні стан проблеми організації та проведення навчальних занять із фізичної культури з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи та розробити концептуальні основи організації цієї роботи.

Відповідно до мети конкретизовані такі провідні завдання:

1. Обґрунтувати функції, цілі та завдання фізкультурної освіти учнів спеціальних медичних груп різних ступенів навчання.

2. Дослідити основні теоретико-методологічні підходи до проектування змісту навчального матеріалу для занять із учнями спеціальної медичної групи.

3. Визначити основні шляхи та складові оцінювання навчальних досягнень учнів спеціальної медичної групи.

Для вирішення поставлених завдань у ході дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи: аналіз психолого-педагогічної та спеціальної (у галузі теорії та методики фізичного виховання, валеології, медицини, лікувальної фізичної культури) літератури; систематизація наукових досліджень у галузі лікувальної фізичної культури.

Результати дослідження.

Якість організації будь-якої діяльності залежить від науково обґрунтованого визначення її цілей. У навчальній програмі для спеціальних медичних груп загальноосвітніх навчальних закладів [8] до основних цілей віднесено:

- домогтися індивідуально-стійкого поліпшення самопочуття;
- спланувати й реалізувати шляхи виходу з хвороби тимчасового або тривалого характеру;
- використати та поліпшити потенційні можливості учнів для повноцінного переходу до дорослого життя.

Формулювання наведених цілей носить надто узагальнений, розпливчастий і не інструментальний характер. На наш погляд необхідно здійснити їх деконструкцію. Здійснити це можливо з урахуванням ступеню навчання учнів, особливостей діагнозу та статі.

Урахування ступеня навчання передбачає визначення основних цілей навчальних занять у початковій, основній і старшій школах. Аналіз наукових досліджень [2, 3] свідчить, що здійснити це можливо тільки при визначенні провідних функцій кожного ступеня навчання як у загально-дидактичному аспекті, так і в аспекті використання засобів фізичного виховання. Із урахуванням провідних функцій фізичної

культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів [3] до основних функцій організації та проведення навчальних занять із учнями спеціальної медичної групи ми відносимо: для першого ступеня навчання – діагностично-прогностичну, яка передбачає визначення особливостей реакції основних функціональних систем організму учнів на доступні фізичні вправи різної спрямованості (швидкісні, силові, координаційні тощо) та фізичне навантаження (темп, ритм, кількість повторів тощо); формування «школи» рухів за допомогою використання фізичних вправ із інваріантною та варіативною частин навчальної програми (гімнастика, танцювальні вправи, рухливі ігри, елементи легкої атлетики, спортивних ігор тощо) та необхідних теоретичних знань щодо практичного використання засобів фізичного виховання для зміцнення стану здоров'я; рекреаційну, що спрямована на корекцію визначених порушень у стані здоров'я учнів із використанням спеціальних вправ лікувальної фізичної культури та формування в учнів умінь відновлюватися за допомогою вправ на розслаблення й різноманітних способів дихання тощо.

Для другого ступеня навчання визначені такі функції: формування фундаменту фізичного, психічного та біологічного здоров'я на основі опанування різноманітних фізичних вправ та рухових дій із використанням змісту навчальної програми (гімнастика, аеробіка, елементи спортивних ігор, плавання тощо) і доступного спортивного устаткування (обладнання та інвентар, тренажери тощо); оцінно-рефлексивна, яка передбачає формування в учнів умінь усвідомлено й цілеспрямовано використовувати засоби фізичного виховання та здійснювати контроль за опануванням навчального матеріалу, визначати недоліки в цьому процесі та організувати власну самостійну діяльність щодо їх усунення, реагувати на зміни діяльності основних функціональних систем під час різного навантаження тощо.

На підставі реалізації зазначених функцій в першому й другому ступенях основними функціями третього ступеня навчання слід вважати: проектувально-прогностичну, яка передбачає створення учнями власних програм фізичного розвитку та удосконалення під час використання комплексу засобів фізичного виховання; операційно-контрольну, реалізація якої спрямована на організацію самостійних занять та контролю під час їх проведення за динамікою змін стану особистого здоров'я.

Визначення провідних функцій кожного ступеня навчання дозволяє конкретизувати основні цілі та відповідні завдання для учнів 1-4, 5-9, 10-11 класів. У нашому дослідженні ми будемо висвітлювати освітні завдання й до наскрізних для кожного ступеня ми відносимо такі: відновлення порушень окремих функцій організму; компенсація втрачених функцій під час певних захворювань. Визначення та конкретизація виховних і розвивальних завдань для навчальних занять учнів спеціальної медичної групи потребують окремого дослідження й на цій проблемі ми зупиняться не

будемо.

Початкова школа:

1. Вивчення реакції організму учнів на доступні фізичні навантаження за допомогою вимірювання ЧСС (частоти серцевих скорочень) та кров'яного тиску.

2. Вивчення з учнями основних способів рухової діяльності: школа культури рухів із елементами гімнастики; школа пересувань; школа м'яча; школа стрибків; школа активного відпочинку; школа розвитку фізичних якостей; школа постави.

3. Формування теоретичних знань про значення фізичної культури в оздоровленні організму а також у сфері особистої гігієни, загартування та здорового способу життя, впливу фізичних вправ, що вивчаються, на основні функціональні системи організму.

4. Розвиток основних рухових здібностей згідно з чутливими періодами молодшого шкільного віку.

5. Засвоєння учнями умінь «слухати» власний організм під час виконання різноманітних вправ та своєчасно корегувати напруження, темп і ритм виконання, здійснювати самоконтроль.

6. Постійно здійснювати оперативний і поточний контроль за розвитком основних рухових здібностей та реакцією організму учнів на різноманітні фізичні навантаження.

7. Використовувати під час занять комплексну систему оцінювання навчальних досягнень учнів.

Основна школа:

1. Формування загальних уявлень про фізичну культуру та її складові, їх роль та значення в збереженні та зміцненні здоров'я і фізичного розвитку.

2. Засвоєння учнями практичних умінь і навичок із інваріантною та варіативною частин програми з метою розширення їх рухового досвіду і ознайомлення з їх впливом на діяльність основних функціональних систем організму.

3. Розвиток основних рухових здібностей відповідно до чутливих періодів середнього шкільного віку.

4. Засвоєння учнями засобів контролю та самоконтролю за якістю виконання фізичних вправ, комплексів та комбінацій із інваріантною та варіативною частин навчальної програми.

5. Підвищення рівня теоретичних і методичних знань в оцінюванні реакції організму на різні фізичні вправи (комбінації, комплекси тощо) та на навантаження, які застосовуються в навчальному занятті (окремо для учнів із різним діагнозом захворювання).

6. Формування практичних умінь та навичок для самостійних занять фізичними вправами та проведенням активного відпочинку.

Старша школа:

1. Озброєння учнів умінями проектувати власну програму фізичного розвитку та вдосконалення на основі отриманих теоретичних знань, рухового досвіду попередньої навчальної діяльності та змін фізичного здоров'я, які відбулися в попередніх класах.

2. Формування рухових умінь та навичок передба-

чених навчальною програмою для учнів 10-11 класів спеціальної медичної групи.

3. Поглиблення теоретичних знань щодо визначення ефективних засобів протистояння основним видам захворювання, що констатувалися діагнозом медичних працівників.

4. Засвоєння теоретичних знань та методичних умінь щодо проведення тестів з визначення діяльності основних функціональних систем організму.

Наведені основні завдання навчання в практичній діяльності учителя певним чином конкретизуються для окремого класу та уроку. Здійснюється це з урахуванням особливостей контингенту, розмаїття захворювань учнів, матеріально-технічного забезпечення, специфіки навчального матеріалу тощо.

Організація навчання учнів спеціальної медичної групи передбачає урахування як загально-дидактичних так і специфічних (притаманних роботі з хворими дітьми) принципів. До таких ми відносимо: принцип систематичного відстеження стану самопочуття учнів та реакції функціональних систем організму на фізичні навантаження; принцип чергування доступного навантаження та різних форм відпочинку; принцип поступового нарощування педагогічних впливів інтелектуального й практичного характеру; принцип циклічної побудови системи занять принцип комплексності використання засобів навчання, принцип диференціації та індивідуалізації педагогічного впливу та ін.

Якість організації занять спеціальної медичної групи залежить також від добору оптимального змісту навчального матеріалу з урахуванням вимог програми, матеріально-технічного забезпечення, особливостей діагнозу захворювання, статі учнів тощо. Як вже відзначалося, автори сучасних програм [8, 12] включили такі ж розділи (модулі) як і в програмі для практично здорових дітей. На нашу думку зміст навчального матеріалу для дітей спеціальних медичних груп необхідно розширити. Безумовно основною складовою кожного навчального заняття повинні стати елементи гімнастики. До них відносяться загально-розвивальні вправи з різноманітними предметами і без, на спеціальному обладнанні (стілки, лави, перекладини тощо), спеціальні вправи для учнів із різними захворюваннями й рівнем фізичної підготовленості, вправи корегувального характеру й спрямовані на профілактику порушення постави та плоскостопості. Великий блок вправ повинен бути пов'язаний із фізичними вправами локомоторного характеру (різновиди ходьби й бігу, ходьба на лижах, плавання тощо). З успіхом на заняттях застосовуються вправи з хореографії, аеробіки, ритмічної гімнастики, танців. В окремих випадках можна використовувати елементи шейпінга та стретчинга. Важливою складовою кожного заняття є рухливі й спортивні ігри різної спрямованості й обов'язково рекомендується включати вправи, які формують уміння правильно дихати. Повністю розкрити проблему добору змісту навчального матеріалу в межах однієї статті неможливо, ця проблема заслуговує окремого дослідження. Але в якості рекомендацій укладачам нової програми в її зміст необхідно внести й певні протипоказання при

вивченні окремих розділів програми.

Певного перегляду потребує проблема використання методів навчання. Це стосується їх класифікації та функціонального наповнення. На наш погляд, необхідно звернути увагу фахівців на використання тих методів, які вже теоретично обґрунтовані в загальній дидактиці. До таких відноситься класифікація методів за І.Я. Лернером (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемні, частково-пошукові, дослідницькі), або за Ю.К. Бабанським (організаційні та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, стимулювання та мотивації, контролю й самоконтролю). Слід також використовувати й специфічні методи проведення занять із лікувальної фізичної культури.

На основі використання диференційованого та індивідуального підходів необхідно широко застосовувати, групові, дрібногрупові та парні форми організації навчальної діяльності учнів. Достатньо ефективним є використання різновидів такої форми як колове тренування з обґрунтованим використанням обладнання й специфічного змісту навчального матеріалу для кожної групи учнів.

Значною проблемою діяльності спеціальних медичних груп у загальноосвітніх навчальних закладах є оцінювання навчальних досягнень учнів. Чітких критеріїв для учнів спеціальної медичної групи не розроблено, але орієнтуючись на загально-педагогічні підходи необхідно оцінювати діяльність дітей по трьох складових: теоретичні знання, техніка виконання доступних вправ й комбінацій вправ, позитивний приріст в діяльності основних функціональних систем організму. Останній показник необхідно визначати за допомогою доступних функціональних тестів.

Висновки.

Проведене теоретичне дослідження програмно-методичного забезпечення та стану організації навчальних занять із учнями спеціальної медичної групи дозволяє зробити такі основні висновки: 1) тільки на основі виявлених протиріч в організації роботи спеціальних медичних груп і теоретичного обґрунтування функцій навчального процесу з учнями різних ступенів навчання можна конкретизувати основні і похідні від них завдання навчання дітей різних класів; 2) зміст навчального матеріалу для спеціальних медичних груп необхідно добирати з урахуванням віднесення учнів до груп А і Б, віку, статі, конкретного діагнозу захворювання, рівня фізичної підготовленості та реакції основних функціональних систем організму на різні навантаження; 3) методи й форми організації навчальної діяльності учнів обирати з урахуванням загальнопедагогічних підходів; 4) оцінювання навчальної діяльності учнів здійснювати по трьох показниках: рівень теоретичних знань, техніка виконання, позитивні зрушення в кількісних показниках про діяльність основних функціональних систем.

У подальших дослідженнях передбачається розробити зміст навчального матеріалу для кожного ступеня навчання учнів та систему оцінювання навчальних досягнень учнів спеціальної медичної групи.

Література:

1. Булич Е.Г. Физическое воспитание в специальной медицинской группе / Е.Г. Булич. – М.: Высшая школа. – 1986. – 255 с.
2. Васьков Ю.В. Концептуальні підходи до організації занять з учнями спеціальної медичної групи в загальноосвітніх навчальних закладах / Ю.В. Васьков // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – №5(31). – С. 29-31.
3. Васьков Ю.В. Концепція (проект) реформування фізкультурної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах / Ю.В. Васьков // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків: ХДАДМ. – 2009. – №2. – С. 40-47.
4. Гордеев Ю.А. Организация и проведение занятий по физической культуре с учащимися 1-11 классов специальной медицинской группы: учебн. пособие / Ю.А. Гордеев, Т.Г. Половова. – Ульяновск: УИПКПРО. – 2006. – 199 с.
5. Дубогай О.Д. Методика фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи: навч. посіб. / О.Д. Дубогай, В.І. Завацький, Ю.О. Короп. – Луцьк: Надстир'я. – 1995. – 220 с.
6. Дутчак М. Методологічні засади організації фізичного виховання в навчальних закладах України / М. Дутчак, С. Трачук // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2012. – №2(8). – С. 11-16.
7. Залетаев І.П. Организация и проведение занятий с учащимися специальной медицинской группы / И.П. Залетаев // Физическая культура в школе. – 2005. – №5. – С. 11-17.
8. Іванова Л.І. Фізичне виховання учнів з відхиленнями у стані здоров'я: методичний посібник / Л.І. Іванова. – К.: Літера ЛІТД. – 2012. – 320 с.
9. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту / В.М. Мухін. – К.: Олімпійська література. – 2005. – 471 с.
10. Сутула В.О. Формування фізичної культури особистості – стратегічне завдання фізкультурної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів / В.О. Сутула, Т.С. Бондар, Ю.В. Васьков // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2009. – №1. – С. 15-21.
11. Тимошина І.Н. Физкультурное образование учащихся специальных медицинских групп общеобразовательных учреждений: монография / И.Н. Тимошина. – М.: НИЦ «Теория и практика физической культуры и спорта». – 2006. – 138 с.
12. Фізична культура для спеціальної медичної групи X-XI класів загальноосвітньої школи: програма / укл. Ф.Ф. Бондарев, М.С. Дубовіс, В.В. Снігур. – К.: ІЗМН. – 1997. – 52 с.
13. Язловецький В.С. Коригувальна гімнастика: навчальний посібник / В.С. Язловецький, В.М. Мухін, А.Л. Турчак. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка. – 2005. – 380 с.
14. Belser E.G. Jr. A model for coordinating school health promotion programs / E.G. Belser Jr., L. McIntyre // J. Sch. Health. – 1994. – vol.5. – pp. 196-200.
15. Falcetti D. How oneschool-based clinics meeting the challenge of adolescent health care / D. Falcetti, A. Kovel // J. Am. Acad. Nurse Pract. 1994. – vol.8. – pp. 363-368.
16. Belser E.G. Jr., McIntyre L. A model for coordinating school health promotion programs. //Journal of School Health, 1994, vol.5, pp. 196-200.
17. Bocarro J.N., Kanters M.A., Cerin E.. School sport policy and school-based physical activity environments and their association with observed physical activity in middle school children. // Health & Place. 2012, vol.18(1), pp. 31-38. doi:10.1016/j.healthplace.2011.08.007.
18. Falcetti D., Kovel A. How oneschool-based clinics meeting the challenge of adolescent health care. //Journal of the American Academy of Nurse Practitioners, 1994, vol.8, pp. 363-368.
19. Heidemann M., Jespersen E., Holst R. The impact on children's bone health of a school-based physical education program and participation in leisure time sports. //Preventive Medicine. 2013, vol.57(2), pp. 87-91. doi:10.1016/j.ypmed.2013.04.015.
20. Looman W.S., Presler E., Erickson M.M.. Care Coordination for Children With Complex Special Health Care Needs: The Value of the Advanced Practice Nurse's Enhanced Scope of Knowledge and Practice. //Journal of Pediatric Health Care. 2013, vol.27(4), pp. 293-303. doi:10.1016/j.pedhc.2012.03.002.
21. Noble J., Vermillion M. Youth sport administrators' perceptions and knowledge of organizational policies on child maltreatment. //Children and Youth Services Review. 2014, vol.38, pp. 52-57. doi:10.1016/j.childyouth.2014.01.011.
22. Waring H.Z., Hruska B.L. Problematic directives in pedagogical interaction. //Linguistics and Education. 2012, vol.23(3), pp. 289-300. doi:10.1016/j.linged.2012.06.002.

References:

1. Bulich E.G. *Fizicheskoe vospitanie v special'noj medicinskoj gruppe* [Physical education in special medical group], Moscow, High school, 1986, 255 p.
2. Vas'kov Iu.V. *Teoriia ta metodika fizichnogo vikhovannia* [Theory and methods of physical education], 2007, vol.5(31), pp. 29-31.
3. Vas'kov Iu.V. *Pedagogika, psihologia ta mediko-biologicni problemi fizicnogo vikhovanna i sportu* [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports], 2009, vol.2, pp. 40-47.
4. Gordeev Iu.A., Polovova T.G. *Organizaciia i provedenie zaniatij po fizicheskoi kul'ture s uchashchimisia 1-11 klassov special'noj medicinskoj gruppy* [Organization and conducting physical training with students grades 1-11 special medical group], Ulyanovsk, 2006, 199 p.
5. Dubogaj O.D., Zavic'kij V.I., Korop Iu.O. *Metodika fizichnogo vikhovannia studentiv, vidnesenikh za stanom zdorov'ia do special'noyi medichnoyi grupi* [Methods of physical education students classified as special medical care to groups], Lutsk, 1995, 220 p.
6. Dutchak M., Trachuk S. *Fizichna aktivnist', zdorov'ia i sport* [Physical activity, health and sport], 2012, vol.2(8), pp. 11-16.
7. Zaletaev I.P. *Fizichna kul'tura v shkoli* [Physical culture in school], 2005, vol.5, pp. 11-17.
8. Ivanova L.I. *Fizichne vikhovannia uchniv z vidkhilenniami u stani zdorov'ia* [Physical education of students with disabilities in health], Kiev, Letter, 2012, 320 p.
9. Mukhin V.M. *Fizichna rehabilitaciia: pidruchnik dlia studentiv vishchikh navchal'nikh zakladiv fizicnogo vikhovannia i sportu* [Physical rehabilitation: a textbook for university students of physical education and sport], Kiev, Olympic Literature, 2005, 471 p.
10. Sutula V.O., Bondar T.S., Vas'kov Iu.V. *Slobozhans'kij naukovosportivnij visnik* [Slobozhansky scientific and sport bulletin], 2009, vol.1, p. 15-21.
11. Timoshina I.N. *Fizkul'turnoe obrazovanie uchashchikhsia special'nykh medicinskikh grupp obshcheobrazovatel'nykh uchrezhdenij* [Physical education students of special medical groups of educational institutions], Moscow, "Theory and practice of physical culture", 2006, 138 p.
12. Bondarev F.F., Dubovis M.S., Snigur V.V. *Fizichna kul'tura dlia special'noyi medichnoyi grupi X-XI klasiv zagal'noosvitn'oi shkoli* [Physical education for special medical group X-XI classes of secondary school], Kiev, 1997, 52 p.
13. Iazlovec'kij V.S., Mukhin V.M., Turchak A.L. *Korigoval'na gimnastika* [Shaping exercises], Kirovograd, 2005, 380 p.
14. Belser E.G. Jr., McIntyre L. A model for coordinating school health promotion programs. *Journal of School Health*, 1994, vol.5, pp. 196-200.
15. Bocarro J.N., Kanters M.A., Cerin E.. School sport policy and school-based physical activity environments and their association with observed physical activity in middle school children. *Health & Place*. 2012, vol.18(1), pp. 31-38. doi:10.1016/j.healthplace.2011.08.007.
16. Falcetti D., Kovel A. How oneschool-based clinics meeting the challenge of adolescent health care. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 1994, vol.8, pp. 363-368.
17. Heidemann M., Jespersen E., Holst R. The impact on children's bone health of a school-based physical education program and participation in leisure time sports. *Preventive Medicine*. 2013, vol.57(2), pp. 87-91. doi:10.1016/j.ypmed.2013.04.015.
18. Looman W.S., Presler E., Erickson M.M.. Care Coordination for Children With Complex Special Health Care Needs: The Value of the Advanced Practice Nurse's Enhanced Scope of Knowledge and Practice. *Journal of Pediatric Health Care*. 2013, vol.27(4), pp. 293-303. doi:10.1016/j.pedhc.2012.03.002.
19. Noble J., Vermillion M. Youth sport administrators' perceptions and knowledge of organizational policies on child maltreatment. *Children and Youth Services Review*. 2014, vol.38, pp. 52-57. doi:10.1016/j.childyouth.2014.01.011.
20. Waring H.Z., Hruska B.L. Problematic directives in pedagogical interaction. *Linguistics and Education*. 2012, vol.23(3), pp. 289-300. doi:10.1016/j.linged.2012.06.002.

Информация об авторе:

Васьков Юрий Вадимович: д.п.н., проф.; ORCID: 0000-0002-2220-1407; alesik1974@mail.ru; Харьковская гуманитарно-педагогическая академия ; пер. Ш.Руставели 7, г. Харьков, 61000, Украина.

Цитуйте цю статтю як: Васьков Ю.В. Концептуальні основи організації занять із учнями спеціальної медичної групи в загальноосвітніх навчальних закладах // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 9. – С. 11-16. doi: 10.5281/zenodo.10123

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 13.03.2014 г.
Опубликовано: 05.04.2014 г.

Information about the author:

Vaskov Y.V.: ORCID: 0000-0002-2220-1407; alesik1974@mail.ru; Kharkov Humanitarian Pedagogical Academy ; Sh.Rustaveli alley 7, Kharkov, 61000, Ukraine.

Cite this article as: Vaskov Y.V. Conceptual foundations of classes with the disciples of special medical group in secondary schools. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2014, vol.9, pp. 11-16. doi: 10.5281/zenodo.10123

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Received: 13.03.2014
Published: 05.04.2014